

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRƯƠNG THỊ THUẬN

VẤN ĐỀ GIỚI TRONG TIỂU THUYẾT
CỦA THÙY DƯƠNG

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN

THÁI NGUYÊN - 2013

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

TRƯƠNG THỊ THUẬN

**VẤN ĐỀ GIỚI TRONG TIỂU THUYẾT
CỦA THÙY DƯƠNG**

Chuyên ngành: VĂN HỌC VIỆT NAM

Mã số: 60220121

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NGỮ VĂN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS Nguyễn Thị Bích Thu

THÁI NGUYÊN - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân tôi. Các nội dung nêu trong luận văn là kết quả làm việc của tôi và chưa được công bố trong bất cứ một công trình nào khác.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2013

Tác giả luận văn

Trương Thị Thuận

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn tốt nghiệp này, tác giả xin trân trọng cảm ơn Ban giám hiệu, Khoa sau đại học, Ban chủ nhiệm, Quý thầy cô giáo khoa Ngữ văn trường Đại học Sư phạm Thái Nguyên và Quý thầy cô giáo đã trực tiếp giảng dạy, giúp đỡ trong suốt quá trình học tập, nghiên cứu tại trường.

Tác giả xin chân thành cảm ơn nhà văn Thùy Dương đã cung cấp tư liệu và tạo mọi điều kiện thuận lợi trong quá trình thực hiện luận văn.

Đặc biệt, tác giả xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới người hướng dẫn khoa học **PGS.TS Nguyễn Thị Bích Thu**, cô đã nhiệt tình, tận tâm giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học tập và hoàn thành luận văn

Cuối cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn đến bạn bè, đồng nghiệp trường THPT Hòa Phú, Sở GD&ĐT Tuyên Quang cùng những người thân yêu đã động viên, quan tâm chia sẻ và tạo mọi điều kiện giúp tôi hoàn thành tốt khoá học này.

Thái Nguyên, tháng 5 năm 2013

Tác giả

Trương Thị Thuận

MỤC LỤC

Trang

Trang bìa phụ	
Lời cảm ơn	i
Lời cam đoan.....	ii
Mục lục.....	iii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu	3
3. Mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu.....	9
4. Đối tượng, phạm vi nghiên cứu	10
5. Phương pháp nghiên cứu.....	10
6. Đóng góp của luận văn.....	11
7. Cấu trúc của luận văn	11
NỘI DUNG	12
Chương 1. NHỮNG VẤN ĐỀ VỀ GIỚI TRONG VĂN HỌC NỮ VIỆT NAM VÀ HÀNH TRÌNH SÁNG TÁC CỦA THÙY DƯƠNG	12
1.1. Những vấn đề chung về giới.....	12
1.1.1. Khái niệm giới.....	12
1.1.2. Quá trình nghiên cứu, sáng tác về giới trên thế giới.....	15
1.1.3. Nghiên cứu về giới trong văn học nữ Việt Nam.....	17
1.2. Hành trình sáng tác của Thùy Dương.....	20
1.2.1. Nhà văn Thùy Dương.....	20
1.2.2. Sự nghiệp sáng tác:	20
Chương 2. VẤN ĐỀ GIỚI TRONG TIỂU THUYẾT CỦA THÙY DƯƠNG NHÌN TỪ PHƯƠNG DIỆN NỘI DUNG	24
2.1. Vấn đề giới được thể hiện qua bi kịch của người phụ nữ	24
2.1.1. Bi kịch chiến tranh	24

2.1.2. Bi kịch đời thường	29
2.1.2.1. Bi kịch trong cuộc sống	29
2.1.2.2. Bi kịch trong tình yêu, hôn nhân.....	34
2.2. Vấn đề giới qua vẻ đẹp của người phụ nữ	41
2.2.1. Vẻ đẹp hình thức	41
2.2.2. Vẻ đẹp tâm hồn, phẩm chất.....	45
2.3. Vấn đề giới với khát vọng của người phụ nữ	49
2.3.1. Khát vọng hạnh phúc	49
2.3.2. Khát vọng bình đẳng giới.....	51
Chương 3. VẤN ĐỀ GIỚI TRONG TIỂU THUYẾT CỦA THÙY DƯƠNG	
NHÌN TỪ PHƯƠNG DIỆN NGHỆ THUẬT	63
3.1. Nghệ thuật xây dựng, khắc họa nhân vật trong tiểu thuyết của	
 Thùy Dương.....	63
3.1.1. Khái niệm nhân vật	63
3.1.2. Các kiểu nhân vật và phương thức biểu hiện nhân vật trong tiểu	
thuyết của Thùy Dương.....	64
3.1.2.1. <i>Nhân vật cô đơn</i>	64
3.1.2.2. <i>Nhân vật tự ý thức</i>	68
3.1.2.3. <i>Nhân vật tâm linh</i>	71
3.2. Nghệ thuật sử dụng ngôn ngữ trong tiểu thuyết của Thùy Dương.....	76
3.2.1. Khái niệm ngôn ngữ nghệ thuật.....	76
3.2.2. Ngôn ngữ trong tiểu thuyết của Thùy Dương.....	77
3.2.2.1. <i>Ngôn ngữ giàu chất hiện thực đời thường</i>	77
3.2.2.2. <i>Ngôn ngữ mang đậm chất trữ tình</i>	78
3.2.2.3. <i>Ngôn ngữ mới lạ, hiện đại</i>	82
3.3. Các sắc thái giọng điệu trong tiểu thuyết của Thùy Dương.....	83
3.3.1. Khái niệm giọng điệu	83

3.2.2. Giọng điệu trong tiểu thuyết của Thùy Dương.....	85
3.2.2.1. <i>Giọng mỉa mai, châm biếm</i>	85
3.2.2.2. <i>Giọng điệu đồng cảm, xót xa</i>	86
3.2.2.3. <i>Giọng điệu dí dỏm, hài hước</i>	88
KẾT LUẬN	91
TÀI LIỆU THAM KHẢO	93

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Lịch sử phát triển xã hội loài người từ thời công xã nguyên thủy đến xã hội hiện đại đã có sự phân chia về giới nam và nữ. Vai trò của nữ giới bị coi là vai trò lệ thuộc và bị chi phối bởi nam quyền. Đặc biệt trong cái nhìn lịch sử, phái nam gần như giữ vai trò thống trị tuyệt đối. Tuy nhiên cuộc chiến đấu giành lại vị thế đã mất của nữ giới vốn âm ỉ rất lâu trong lịch sử đã dần phát triển mạnh mẽ với tên gọi là nữ quyền luận (chủ nghĩa nữ quyền - feminism). Phong trào này xuất phát từ ý thức về bản thân mình của giới nữ, được manh nha vào thời kỳ khai sáng và bắt đầu phát triển mạnh mẽ từ thế kỷ XIX đến nay.

Sự phát triển của chủ nghĩa nữ quyền đã nhanh chóng ảnh hưởng đến đời sống xã hội hiện đại nói chung và văn học nói riêng. Với tư cách là một trường phái phê bình chính trị, xã hội đã phát triển hết sức mạnh mẽ, phê bình nữ quyền (feministcriticism) được mở rộng, chia thành nhiều nhánh và mang nhiều sắc thái khác nhau. Cùng với những thay đổi to lớn, âm hưởng nữ quyền đã ngấm sâu vào văn học, tạo thành một tiếng nói, một bản sắc độc đáo trong văn học hiện đại và hậu hiện đại. Đặc biệt ở Phương Tây ảnh hưởng của văn chương phái nữ rất mạnh mẽ, đến mức phê bình văn học nữ quyền đã trở thành một môn học trong các trường đại học.

Ở các nước phương Đông (trong đó có Việt Nam) có thể nói, tôn ti trật tự và thái độ trọng nam khinh nữ ảnh hưởng khá rõ trong đời sống xã hội cũng như nhiều hoạt động tinh thần khác. Trong sáng tạo văn học thì công việc này được coi là đặc quyền của đàn ông. Những buổi đàm đạo về văn chương cũng chỉ diễn ra giữa những người đàn ông với nhau chứ nó không có chỗ cho nữ giới. Trong văn học Trung đại, về cơ bản người cầm bút vẫn thuộc về đàn ông, song trong vòng cương tỏa của tư tưởng nam quyền đã bắt đầu xuất hiện những tài danh văn học là nữ giới như Đoàn Thị Điểm, Bà Huyện

Thanh Quan và đặc biệt là Hồ Xuân Hương. Bước sang xã hội hiện đại, khi dân trí được nâng cao thì cán cân công bằng về giới bắt đầu được thực hiện. Vai trò của phụ nữ được đề cao với sự ra đời của Hội Phụ nữ Việt Nam. Tuy nhiên phải đến năm 1986, sự phát triển mạnh mẽ của đất nước và những nỗ lực của các cấp ngành đã tạo nên sự bình đẳng giới. Đây là những tiền đề cơ bản giúp người đàn bà thoát khỏi áp chế của người đàn ông, khiến cho họ có khả năng tồn tại độc lập và có khả năng tự quyết định số phận của mình. Nhưng quan trọng hơn, ý thức về giới một cách tự giác đã ăn sâu vào ý thức của đội ngũ người cầm bút và tạo nên âm hưởng nữ quyền trong văn học. Sự hiện diện của văn học nữ tính và âm hưởng nữ quyền trong văn học Việt Nam là một bước phát triển thực sự của văn học theo khuynh hướng dân chủ hóa.

Ở Việt Nam, những năm gần đây, ảnh hưởng của văn học nữ quyền ngày càng lớn trong sáng tác của các nhà văn nữ. Hàng loạt các cây bút nữ xuất hiện đã khuấy động văn đàn từ giữa thập niên 90 của thế kỷ trước cho đến nay: Phạm Thị Hoài, Võ Thị Hảo, Nguyễn Thị Thu Huệ, Y Ban, Vi Thùy Linh, Đỗ Hoàng Diệu, Nguyễn Thị Ngọc Tư, Di Ly, Phong Điệp, ...

Bên cạnh các cây bút nữ kể trên là sự góp mặt của Thùy Dương với các tiểu thuyết: *Ngụ cư* (2005), *Thức giấc* (2007), *Nhân gian* (2009). Các tác phẩm của Thùy Dương ngay từ khi nhập tịch làng văn đã thu hút được sự chú ý của độc giả và giới nghiên cứu phê bình. Có thể nói, Thùy Dương là một trong số ít các cây bút nữ mà cả ba tiểu thuyết của chị đều đoạt được những giải thưởng danh giá: Giải thưởng cuộc thi tiểu thuyết do Hội Nhà văn tổ chức năm (2002-2004) *Ngụ cư*, năm (2008-2010) *Thức giấc* và đỉnh cao là giải thưởng Hội Nhà văn Hà Nội năm 2011 với tiểu thuyết *Nhân gian*. Nét đặc sắc trong tiểu thuyết Thùy Dương nổi bật ở tính nữ, ở phận người được thể hiện bằng giọng văn trữ tình sâu lắng, vừa dịu dàng vừa trầm tư, hài hước, thâm trầm thời cuộc nhân sinh cùng những trạng thái tâm linh hư ảo. Không khó nhận ra những vấn đề về giới đậm đặc trong các trang tiểu thuyết của Thùy Dương. Nhưng những khía cạnh

đó vẫn chưa được nghiên cứu một cách hệ thống và đầy đặn trong một chuyên luận khoa học cụ thể. Đó chính là lý do khiến chúng tôi tiếp cận và lựa chọn đề tài: ***Vấn đề giới trong tiểu thuyết của Thùy Dương.***

2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu

2.1. Lý luận về giới trên thế giới

Ngay từ thế kỷ XIX, trên thế giới đã xuất hiện các công trình nghiên cứu về vấn đề giới, cụ thể như:

Năm 1929, Virginia Woolf đã cho ra mắt tiểu luận ***Một căn phòng cho riêng mình***, đây được coi là "sách vỡ lòng" của phê bình nữ quyền.

Năm 1949, Simon de Beauvoir viết cuốn ***The second sex*** bàn về giới nữ như một giới thứ hai. Đây được coi là tuyên ngôn của chủ nghĩa nữ quyền. Bản "tuyên ngôn nữ quyền" này đưa ra những lý luận triết học về phụ nữ, luận giải về những đặc tính của nữ giới và tiến đến giải phóng phụ nữ.

Gill Plain và Susan sellers trong quyển ***Một lịch sử của phê bình văn học nữ quyền*** (NXB Đại học Cambridge, 2007) đã tổng kết và xác lập ba giai đoạn phát triển lý thuyết phê bình nữ quyền.

2.2. Các bài nghiên cứu về văn học nữ trong nước

Đầu thế kỷ XX là một giai đoạn sôi nổi của tư tưởng nữ quyền Việt Nam trong đó, Phan Khôi là nhà lý luận phê bình đã có công khai mở. Những khai mở của ông có giá trị rất lớn đối với nền phê bình, nghiên cứu theo khuynh hướng này. Ngay từ số báo đầu tiên, Phan Khôi đã khẳng định ý nghĩa, vai trò và tiềm năng của nền văn học nữ lưu. Ông cho rằng nguyên nhân gây nên tình trạng rỗng và lép của văn học nữ trong lịch sử văn chương Việt Nam quá khứ là họ không được hưởng một nền học vấn như nam giới. Đây là thiệt thòi lớn nhất của nữ giới. Vì vậy, Phan Khôi đã cổ vũ mạnh mẽ việc đào tạo học vấn cho người phụ nữ để họ thoát khỏi sự đói nghèo thi ca và tri thức, nghĩa là giải quyết triệt để cội rễ sinh ra sự bất bình đẳng của phụ nữ